

Muž, který podlehl kouzlu průmyslového designu

Brněnský ná vrhář Martin Tvarůžek pracoval na vývoji desítek produktů z různých odvětví, počínaje dveřním kováním, přes cyklistické přílby, medicínská zařízení, topenářskou či manipulační techniku, transport design až po strojírenství, na něž se zaměřuje v několika posledních letech. Jeho rukopis nesou nejen obráběcí stroje, ale také třeba autonomní robot.

Ptala se -II-, Foto: archiv Martina Tvarůžka

Proč jste se začal věnovat právě průmyslovému designu? Čím vás přitahuje?

Ve třinácti letech jsem o tom sám moc nerozhodoval. K designu mě nasměrovala maminka a vlčnovský bratranec, sochař Josef Kadlčík. Už v průběhu střední školy jsem se však začal těšit na to, že budu mít jednou snad vliv na to, jak věci vypadají. Nyní design vnímám jako celkovou péči o produkt, nikoliv jen jako povrchní tvarování a čekání na múzu. Je to pro mě velmi odborný inovační a metodicky vedený proces, díky kterému vyspělí výrobci dosahují přidané hodnoty výrobků, strojů a zařízení.

Může design průmyslového produktu přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti svého výrobce? Čím? Proč je vzhled i ryze funkčních výrobků důležitý?

Samozřejmě. Než začnu navrhovat tvar produktu, seznamuji se se všemi jeho funkcemi. Cílem vývoje je uspokojit potřeby zákazníka, třeba i takové, které si zatím sám neuvědomuje. Je nutné dbát na komfort, bezpečí, jednoduché používání, snadnou údržbu. Současně ale musím vycházet z toho, co je v možnostech výrobce – jaké používá materiály a výrobní technologie, pro jakého uživatele výrobek připravuje, za kolik ho chce prodávat, jak rychle ho bude schopen k zákazníkovi přepravit, nebo jak bude probíhat servis. Nebavíme

se tedy v žádném případě jen o prvoplánovém tvarování.

Například v případě parkové lavičky jsou cílovou skupinou lidé různého věku, kteří ji budou využívat, ale také subjekt, který ji zaplatí – a tomu jde většinou o nízkou prodejní cenu. Jsou tu však také technické služby města, které trvají kupříkladu na tom, aby byla v provedení „antivandal“, nedalo se na ní ležet, byla dobře udržovatelná, měla kvalitní povrchovou úpravu a dlouho vydržela, aby něco vážila a nikdo ji snadno z parku neodnesl, aby ji ale současně nemuselo přenášet pět chlapů nebo těžká technika a její instalace nestála víc, než samotná lavička. Pokud je určena i pro nějaké koncerty nebo festivaly, je nutné, aby byly lavičky stohovatelné pro ekonomické uskladnění. Z toho je myslím patrné, že návrh zdánlivě jednoduché parkové lavičky není jen o pěkné kresbě designového nábytku pro veřejný prostor. Designer musí umět uvažovat o produktu v řadě úrovní a před samotným navrhováním by měl klást výrobci mnoho otázek.

V letech 2015 a 2017 jste získal ocenění Red Dot Winner za design obráběcích strojů. Jeden jste navrhl pro firmu Škoda Machine Tool (2015), druhý pro TOS Kuřim (2017). V šedesátileté historii Red Dot Design Award je to vůbec první vítězství českého tvůrce ve strojírenské

1

kategorii této soutěže. Co vás vedlo k tomu, že jste se do ní přihlásil?

V prvním případě sehrálo velkou roli moje působení ve vedení ateliéru průmyslového designu na pražském ČVUT. Směřujeme studenty k tomu, aby kvalitní práce přihlašovali do soutěží. Považoval jsem proto za vhodné, abych se do nějaké soutěže se svojí prací přihlásil i já. V letošním roce mi bylo motivací především to, že jsem stroji TOS FRU hodně věřil a také skutečnost, že byl morálně spojen s podporou onkologické léčby našich čtyřnohých přátel.

2

3

4

1 Martin Tvarůžek

foto: Marek Jenšík

2 Prague Design Week 2017 expozice designu topenářské techniky VIADRUS, vystavující: Ateliér Tvarůžek/Fiala, Fakulta architektury ČVUT Praha, Cena návštěvníka (3.místo)

3 designový litinový radiátor VIADRUS, design Veronika Melicharová, Ateliér Tvarůžek/Fiala (FA ČVUT Praha)

4 deskový litinový radiátor VIADRUS, design Barbora Málková, Ateliér Tvarůžek/Fiala (FA ČVUT Praha)

1

2

3

1 parková lavička Radium, MM Cité
2,3 exteriérové houpací křeslo Houp (bakalářská práce), design Kristýna Šimoník, Ateliér Tvarůžek/Fiala (FA ČVUT Praha)

Nedávno vás oslovila firma O2 s poměrně exkluzivní zakázkou: dal jste tvář novince, která znamená velký pokrok nejen na poli domácího internetu. Co pro vás tato práce znamenala? Proč myslíte, že se operátor obrátil právě na vás?

Musím říci, že tak pokorně a odborně vedených projektů s velkým inovačním přínosem jsem v našich zeměpisných šířkách moc nezažil. To mě nadchlo hned na začátku. Také to pro mě byla příležitost vyzkoušet si něco nového. Pracoval jsem totiž už v desítkách různých odvětví, ale nikdy jsem nevytvářel produkt, který může mít každý z nás doma. A jako už tra-

dičně se mi líbilo to, že šlo o vlastní vývoj české firmy. Proč mne oslovili, je otázka spíše na vedení týmu, domnívám se však, že jim bylo blízké moje vnímání inovace produktů a vývojového procesu a možná i dosažené výsledky mého designéřského studia.

Jak jste k vytvoření O2 Smart Boxu pro chytrou domácnost přístupoval, v rámci vašeho náhledu na průmyslový design? Co pro vás bylo při práci podstatné?

Nebylo to vůbec jednoduché především kvůli širokospektrální cílové skupině a odlišnostem prostředí, ve kterých bude

modem umístěn – od luxusních interiérů velkoměst, přes paneláky a standardní obytné domy až k rodinným domům v malých obcích a vesnicích. Každá z těchto skupin uživatelů i prostředí má řadu specifík a ta bylo nutné pečlivě nastudovat. Zároveň bylo třeba zohlednit vše, co se musí do O2 Smart Boxu vejít pro jeho funkčnost. Dlouhé týdny jsme například s týmem rozhodovali, jestli bude vhodnější mít zařízení na výšku nebo na šířku. Pro horizontální uspořádání pak hrála třeba stabilita. Rozhodlo ale nakonec to, že jsme chtěli, aby produkt vzhledem ke svojí velikosti nezabíral moc místa a nechtěli jsme, aby na něj lidé něco odkládali.

- ✓ Designové, dotykové vypínače a zásuvky
- ✓ Bez jakékoliv úpravy Vaší elektroinstalace
- ✓ Za překvapivě ceny dostupné pro každého

DOTYKOVÉ VYPÍNAČE

Specializovaný prodej designových
dotykových vypínačů a zásuvek.

ROON s.r.o.
www.dotykovye-vypinace.cz
roon@roon.cz

Showroom / Prodejna
Gočárova 1207/19
500 02 Hradec Králové

V čem je O2 Smart Box jedinečný? Tedy hlavně z pohledu designu...

Vývojového oddělení českého O2 odvedlo obrovský kus kvalitní práce, kde bylo vše podřízeno lidem, kteří zařízení budou doma či v práci používat. Mojí úlohou bylo vytvořit design, který jeho technickou vyspělost bude odrážet, produkt, který si lidé klidně nechají doma na očích a nebudou ho schovávat do skříně, zároveň je však nebude zbytečně rušit. Důležité také bylo, aby měl výraz, akceptovatelný jak mladými lidmi, tak také například seniory, protože i těm je pro svoji jednoduchost nastavení, snadné ovládání a bezpečnostní prvky určen.

Je to zatím vás „majstrštyk“? Nebo které svoje práce považujete za nejzdařilejší?

Odpovím v několika úrovních. Tento projekt pro mne byl mimořádně zajímavý tím, že patří do zcela jiného segmentu, než jakému se v posledních letech primárně věnuji. Výsledkem je produkt, který může

mít každý doma na stole, což se v případě obráběcích strojů, ultrazvukových čističek, lesního traktoru nebo výdejních stojanů na benzin říci nedá. Myslím si, že za sebou mám celou řadu kvalitních produktů, v tom je pro mne těžké vybrat ten nej. Co však staví tento projekt do výjimečné roviny, což mohu díky zkušenostem z desítek vývojových projektů posoudit, je přístup zadavatele v podobě extrémně silného zaměření na konečného uživatele.

Do světa průmyslového designu uvádíte také svoje studenty na ČVUT, kde vedete tématicky zaměřený ateliér. Daří se vám nadchnout je pro tezi, že design prodává? A jakým způsobem to děláte? Jaké máte v tomto ohledu výsledky a úspěchy?

Téměř v každém projektu se mi stává, že kreativní myšlení, empatie, pozornost a poctivá úvaha vede ke zlepšení vlastností produktu ještě před tím, než začnete uvažovat o jeho

tvaru a barvě. Snažím se, aby touto optikou na svoji budoucí profesi nahlíželi i moji studenti. S výsledky svého tříletého působení na akademické půdě v Praze i v Brně jsem spokojen. Šest mých studentů předloni postoupilo do TOP 100 v celosvětové soutěži firmy Electrolux, letos na jaře jsme byli vybráni do Tančícího domu na festival designu Prague Design Week a odnesli si za design kolekce topenářské techniky třetí místo v Ceně návštěvníka. Zlatomíra Cirhanová uspěla v soutěži Národní cena za studentský design, Tomáš Saran pracuje v rámci školního projektu na designu stomatologického zařízení, které se bude za pár měsíců prodávat na vyspělých trzích. To je pár věcí, které mne těší. Nejdůležitější je pro mě však pocit, že jsou studenti ve svoji práci cílevědomí, pracují metodicky správně a uvědomují si, co od šťastnějších z nich bude průmysl očekávat a jak toho dosáhnou.

Je někdo, kdo se pro tuto profesi nehodí? Přestože má třeba pro de-

1 O2 Smart box, O2 Czech Republic

2 obráběcí stroj ŠKODA FCW150, Škoda Machine Tool, Red Dot Winner 2015

foto: Filip Šlapal

3 obráběcí centrum TOS FRU, TOS Kuřim, Red Dot Winner 2017

foto: Filip Šlapal

4 výdejní stojan pro LNG, Chart Ferox

sign obecně talent? A co je pro přípravu studentů na úspěšný vstup "do terénu" podstatné?

Domnívám se, že především ten, kdo není ochoten přemýšlet o potřebách uživatelů i výrobce, pro kterého pracuje. Ten, kdo nevidí kontext výrobku, stroje nebo zařízení a neumí přemýšlet o souvislostech. To je pro mne klíč. Kromě toho je samozřejmě nutná určitá racionální úroveň, výtvarný talent a cit, velké nasazení a pracovitost. Důležitá je také schopnost komunikace, protože vývoj je týmová práce. Samotný talent nikomu z nich stačit nebude, to možná funguje ve volném umění, nikoliv v aplikovaném.

Připravovat studenty na jejich důležité poslání je jedna věc, ale jsou vůbec naše firmy naladěné na stejnou vlnu? Jak si stojí oproti světu? Vědí, že je design pro jejich úspěch na trhu minimálně stejně důležitý, jako dokonalá funkčnost jejich strojů a zařízení? Budou mít vaši „odchovanci“ vůbec šanci se uplatnit?

Mnoho českých firem dosud netuší, proč je nutné pracovat na vývoji a co jim kreativní složka může v tomto procesu přinést. Těch benefitů je přitom několik desítek. Výrobní společnosti však mají málo možností se s nimi seznámit. Důvodem může být absence Design centra České republiky, pomíchání volného umění s tím užitým, ale také stovky absolventů designérských škol, které naše země ročně generuje. Trpí tím profese, respektive její vnímání. Pokud by zde bylo třeba jen pár desítek, ale zato vysoce kvalifikovaných designérů a inovátorů, manažeři firem by věděli, čím a jak jim dokážou v rozvoji podnikání pomoci. To by v důsledku mohlo prospět i rozvoji české ekonomiky,

Kteří výrobci u nás by v tomto ohledu mohli sloužit jako příklad hodný následování?

Na to nedokážu zcela uspokojivě odpovědět, protože je zdaleka všechny neznám a o většině z nich jsem neměl možnost se dozvědět. Z těch, které znám, stojí jistě za zmínku ACO Industries, Linet, Unicode Systems, Fosfa, Adast Systems a určitě bych dnes na tento seznam přiřadil i společnost O2, kterou jsem ještě před rokem považoval pouze za operátora a poskytovatele telekomunikačních služeb.

1 výdejní stojan V-line, Adast Systems, Vynikající design 2007

foto: Filip Šlapal

2 obráběcí centrum TOS FRU, výrobce TOS Kuřim, Red Dot Winner 2017

foto: Filip Šlapal

3 tankovací automaty Cardmanager, Unicode Systems

